

Decernik

Leto IV. (XI.), štev. 24

Maribor, četrtek 30. januarja 1930

»JUTRA«

Izhaja razun nedelje in praznikov vsak dan ob 16. uri
Račun pri poštnem ček. zav. v Ljubljani št. 11.409
Volja mesečno, prejemani v upravi ali po pošti 10 Din, dostavljen na dom pa 12 Din

Telefon:
Uredn. 2440 Uprava 2455

Uredništvo in uprava: Maribor, Aleksandrova cesta št. 13
Oglašajo po tarifi
Oglašajo sprejema tudi oglašni oddelki »Jutra« v Ljubljani, Prešernova ulica št. 4

Kriza španske diktature

TEŽKOČE GENERALA BERENGUERA PRI SESTAVLJANJU NOVE VLADE.
— ZAHTEVJE MINISTROV, DA SE DIKTATURA POPOLNOMA LIKVIDIRA.
NEMIRI PO MESTIH.

MADRID, 30. januarja. Razvozljanje krize španske diktature po padcu diktatorja generala Primo de Rivere, kakor tudi sestava nove vlade, sta zadela na večje težkoče kakor se je prvotno domnevalo. Novi kraljevi mandatar, general Berenguer, je že snoči izjavil, da je lista novega kabineta sestavljena. Medtem pa se je pokazalo, da niso vsi od generala Berenguera izbrani ministrski kandidati privolili v svoj vstop v njegov kabinet.

General Berenguer se trudi, da sestavi nekak prehodni kabinet, ki naj bi likvidiral diktaturo in vzpostavil v državi ustavnopravne razmere. Sklical je za jutri konferenco, na katero je povabil več dosedanjih ministrov, generalov in bivših vodilnih politikov. Vsi v poštev prihajajoči bodoči moške pa stavi pogoje, ki si diametralno nasprotujejo, tako da Berenguer še vedno ni sestavil končne liste.

Kakor zatrjujejo dobro poučeni krogi, bo nova španska vlada sestavljena sledeče:

Predsedstvo in vojna: general Berenguer.
Mornarica: admiral Riberas.
Notranje stvari: general Marzo.
Justica: Estrada.
Finance: Cambo.
Javna dela: grof Mortera.
Gospodarstvo: Matos.
Prosveta: vojvoda Alba.

Vrh tega namerava general Berenguer zopet uvesti zunanje ministrstvo, katero je svoječasno odpravil Primo de Rivera in je za zunanega ministra določil Gonzales Hontoria. Kasneje pa se je pokazalo, da je navedena ministrska lista popolnoma negotova. Več bivših politikov, med njimi tudi vojvoda Alba, je pripravljen vstopiti v vlado le pod pogojem, da se v najkrajšem času razpišejo svobodne parlamentarne volitve in diktatura na Španskem popolnoma likvidira. Generali pa so nasprotno zopet mnenja, da nikakor ne kaže diktaturo prehitro odpraviti, ker bi se sicer prav kmalu zopet pojavili nesrečni prepri med strankami.

Sodeč po sedanjem položaju, je malo verjetno, da bi mogel Berenguer že te-

kom današnjega dne sestaviti svojo vlado. —

Bivši diktator Primo de Rivera se očitno nikakor ne misli umakniti iz javnega življenja. Sinoči je govoril na zborovanju »Unie Patriótica«, katero je sam ustanovil, o položaju. Po njegovem mnenju je na Španskem še več let potrebna diktatura. Diktator je lahko oficir ali civilist, vendar pa je vprašanje sodelovanja oficirjev in civilistov zelo kočljivo. Ako pa bi bila diktatura v resnici odpravljena, potem mora »Unia Patriótica« poseči z vso svojo silo v politično življenje in za volitve povsod postaviti svoje kandidate.

Kljub še vedno zelo strogi cenzuri izraža vse časopisje veselje nad padcem Primo de Rivere. Splošno se naglašja, da je bila z izsiljeno demisijo diktatorja v zadnjem trenutku prepredena krvava revolucija in s tem tudi padec monarhije. Šef madridske varnostne policije, general Bazara, je odstopil. Njegova demisija je bila takoj sprejeta. Bazara je bil intimen prijatelj bivšega diktatorja. Za njegovega naslednika je bil imenovan general Sanjurjo.

Po raznih mestih se vrše veliki nemiri in izgrede. Sinoči je prodrlo več tisoč komunistov pred kraljevi grad, kjer so razvili rdečo zastavo in vpili: Doli z monarhijo! Policija je streljala v množico in je bilo pri tem več demonstrantov ubitih in ranjenih. Razburjenje v glavnem mestu je nepopisno.

Mednarodni šahovski turnir v San Remu

SAN REMO, 30. januarja. V X. kolu je premagal Monticelli Kmocha, Rubinstein Niemcoviča, Yates Graua, Vidmar Colleja, Aljehin Romija, Bogoljubov Spielmann, Tartakower Ahuesa, partija Maroczy—Araiza pa je končala remis. Tartakower je zgubil vsečo partijo iz IX. kola proti Kmochu.

V XI. kolu je premagal Rubinstein Vidmarja, Niemcovič Graua, Tartakower Romija. Partije Bogoljubov—Aljehin, Araiza—Spielmann, Ahues—Kmoch in Colle—Maroczy so končale remis, partija Monticelli—Yates pa je bila prekinjena.

Humor juristov

Neki odvetnik je pripovedoval, da je pred kratkim v eni sekundi zaslužil 100 šilingov.

»Kako to?« so ga vprašali.
»Neki tuj tovarnar je bil pri meni. Sestavlil sem mu oporoko, nakar me je vprašal, kaj stane sestava. Že sem hotel reči — 100 šilingov. V zadnji sekundi pa sem se premislil in rekel 200 šilingov, s čemer je bil popolnoma zadovoljen.«

Sodnik nejevoljno: »Gospod, ako se ne znate dostojno obnašati, vas jaz tega ne morem naučiti!«

Odvetnik: »Izvrstno, gospod sodnik, izvrstno!«

Odvetnike nazivajo sluge pravičnosti. »Tu se vidi,« je rekel neki sodnik, »pregovor je čisto pravičen: Sluge so plačani sovražniki.«

Predsednik porotnega senata: »Kakšne razloge ste imeli, da ste soglasno oprostili morilca, ki je sam priznal?«
Načelnik porotnikov: »Umobolnost.«
Predsednik: »Kaj? Vsi umobolni?«

Sodnik obtožencu: »Iz očes se vam vidi, da ste paglavec.«

Odvetnik, ki je bil znan po svojih satiričnih odgovorih, je odgovoril: »Izvrstno, gospod sodnik, eno oko obtoženca je kakor zrcalo.«

»Kaj pravite k veliki nesreči?« je vprašal sodnik pri požaru dunajske justične palače, ko je zgorela tudi zemljiška knjiga.

»Kaj pa hočete, gospod dvorni svetnik,« je odvrnil vprašani odvetnik, »sedaj se pač plačujejo hipoteke z ognjem.«

Razne nezgode pri delu.

S tremi prsti leve roke je prišel v strgarski stroj 25letni strugar Alojzij Breznik. — Sinoči je rešilni avto prevzel na glavnem kolodvoru 53letnega posestnika Ivana Penko, ki je dobil na lovu strel v desno nogo. Odpremili so ga v bolnico. — V Dravo je padel pod vplivom »neizogibnih okolnosti« — 26letni F. E., ki je preveč godoval. Pasanti so ga rešili iz mučne situacije in ga odpravili domov.

mu vidi že v žolodec, da mu je kriza all konkurz blizu. Tudi ni v Italiji likvidnega denarja, brez tega pa posli ne grede, zaostajajo, krediti se izgublajo. Kapitalisti beže z denarjem v inozemstvo. V stabilizacijo lire ni več vere. Tudi ne v stabilnost režima. V zraku visi slutnja, da se mora nekaj zgoditi, prej ali slej. Začelo se je »šepetati«.

In Mussolini je preko Turatija zagrozil vsem, ki »šepečejo«. Tako je car Trajan hotel skriti svoja kozja ušesa. Pa ni nič pomagalo. Tako tudi Mussoliniju ne bodo pomogle vse njegove grožnje preko dejstva težke ekonomske krize, ki bi ga morala spametovati, da bi se umaknil iz svojih bojevitih pozicij zlasti napram naši državi v vode razsodnosti, treznosti, dobrega sosedstva in kulturnega postopka z našimi brati onstran. Ali so pa morda Grandijeve pacifistične izjave na londonski konferenci prvi znak iztreženja v Italiji? Vederemo!

Kaj pravijo italijanske številke?

Ako smo nedavno v članku o fašističnih grožnjah fašistom, ki si upajo še izreči kakšno kritično besedo o gospodarskem stanju Italije, povdarili, da te grožnje pomenijo slabo vest režima in še slabši gospodarski položaj države, so nam dogodki kmalu dali prav. Službena agencija Stefani je pred nekaj dnevi objavila zanimive podatke o ekonomskem stanju Italije koncem decembra 1929, ki potrjujejo trditve o ekonomski krizi Italije in o propadanju italijanskega gospodarstva. Evo samo nekaj suhih števil:

Število konkurzov je od 832 v decembru 1928 naraslo na 1084 v dec. 1929, število meničnih protestov od 65.796 v dec. 1928 na 74.735 v dec. 1929. Draginja stalno narašča. Življenski indeks je bil 1. 1927 za 37 večjih italijanskih mest določen na 100, dec. 1928 je znašal 92,76, dec. 1929 pa 97,06. Brezposelnih je bilo v dec. 1928 1. 363.551, v dec. 1929 pa 408.748. Če upoštevamo službene podatke ministra za korporacije, da dela v 6438 italijanskih podjetjih 954.565 ljudi, vidimo, da je v Italiji več ko tretjina teh ljudi brezposelnih.

Industrijska produkcija propada. Kovinska industrija — vse glasom uradnih podatkov! — je izdelala v nov. 1928: 171.723 ton, v nov. 1929 pa komaj 112.802 toni. Produkcija jekla je padla od 162.746 ton v dec. 1928 na 142.122 ton v dec. 1929.

Nazadnje tudi blagovni promet na italijanskih železnicah. Po uradnih podatkih žel. direkcije je bilo na račun zasebnikov prevoženo v dec. 1928 ton 4.614.904, v dec. 1929 pa ton 4.529.676. Po podatkih gen. pomorske direkcije je v vseh italijanskih lukah bilo v dec. 1928 blagovnega prometa 3.267.710 ton, v dec. 1929 pa 2.897.738 ton. Za prevoz je bilo v dec. 1928 angažiranih 2.037.719 ladijskih ton, v dec. 1929 pa 1.851.292.

Trgovska bilanca za 1. 1929 je sicer manj pasivna nego je bila ona za 1. 1928 (6467 milijon lir pasiv v 1. 1929 napram 7361 mil. lir pasiv v 1. 1928). Vendar pa to ne pomeni napredka ali izboljšanja, ampak je le rezultat manjšega trgovskega prometa z inozemstvom. Izvoz Italije je padel od 1.654 milijonov lir v dec. 1928 na 1.394 mil. lir v dec. 1929.

V istem razmerju vidimo tudi — zopet na podlagi uradne statistike —, da je padlo število sklenjenih zakonov od 34.466 v dec. 1928 na 27.591 v dec. 1929; število rojstev v istem času od 85.494 na 81.743. V celem letu 1929 je bilo 33.000 porodov manj nego v 1. 1928. Nasprotno pa je bilo smrtnih slučajev v 1. 1929 za 21.898 več nego 1. 1928. (660.716: 638.818).

In kaj pravijo italijanske borze? Borze so, kakor znano, instrumenti, ki najbolj občutno reagirajo na vse pojave gospodarskega življenja. One so ogledalo, v katerem se jasno vidi gospodarsko lice države. One so seizmografi, ki beležijo vsak najmanjši utrip gospodarskega življenja v celem ekonomskem kompleksu države in sveta sploh. Zato so

borzni bulletini najvažnejše berilo ne le vseh poslovnih ljudi, ampak tudi vsakega državnika, politika, vsakogar, ki se bavi z javnim življenjem. Marsikaj se da zakriti s frazo, v bleščecem uvodniku s formalnim optimizmom, iz suhoparnih borzних poročil pa izbija resnica. In ti borzni bulletini so danes v Italiji pravcato protifašistično čtivo. Oni odgrinjajo zaveso od fraze in odkrivajo pravo stanje Italije, četudi fašizmu to ne ugaja. Baš ob priliki zadnjih velikih rimskih svečanosti so bila borzna poročila naravnost obupna.

Ze nekaj mesecev padajo na italijanskih borzah skoro vsi papirji, 99%. Padajo od septembra naprej, zlasti močno v novembru in decembru. Statistika milanske borze iz zadnjih 4 mesecev v 1. 1929, ki vodi v seznamu vse državne papirje, bančne in industrijske in druge vrednostne papirje, kaže pri vseh stalno padajočo tendenco. Tudi banke so izgu-

bile mnogo virov dohodkov in njihovi dobički padajo. Sledijo transportna podjetja. Značilno je padec Cosulichia od 92 na 83. Metalurgična in mehanična industrija vkljub velikim državnim naročbam stalno padate, »Fiat« papirji so padli od 460 na 322, kar je senzacionalno odjeknilo po celem svetu. Tudi druge avtomobilske industrije v Italiji gredo nizdol, »Itala« je nedavno likvidirala s 35 mil. lir pasiv, »Bianchi« je padla od 60 na 51, »Montecatini« od 260 na 240, »Ilva« od 244 na 225. Tudi električno industrijo je zagrabil splošen val, »Edison« je padel od 850 na 768. Eksportna podjetja se rušijo: Italo-Americana je padla od 350 na 252.

Zakaj to padanje papirjev na italijanskih borzah? Ker je ponudb več nego zahtev. To je staro načelo. Povpraševanja pa ni, ker je publika izgubila zaupanje v podjetja, v industrije, v banke, v vse. Ne zaupa ponudniku, ker se vsake-

Nevarnosti britanskega imperija

BORBE KOLONIJ IN DOMINIJONOV ZA OSAMOSVOJITEV. — VLOGA INDIJE. — BRITANSKI IMPERIJ IN EVROPA.

Iz stare in starejšje zgodovine poznamo več imperijev, ogromnih držav, ki so si osvojile in podvrgele najrazličnejša ljudstva, ki so pa vse prej ali slej zopet razpadle. Kako obsežna in ogromna je bila n. pr. rimska država. Obsegala je vsa ozemlja ob obalah Sredozemskega morja in polovico Evrope, toda razcepila se je na dva dela, na Rim in na Bizant in polagoma docela izgnila. Enaka usoda je doletela tudi obnovljeno nemško rimsko cesarstvo, da o naglem nastanku in še bolj naglem razbitju ogromne države legendarnega Džingis kana, ki je obsegala skoraj vso Azijo, Malo Azijo in velik del jugovzhodne Evrope, niti ne govorimo. Od takih ogromnih svetovnih imperijev poznamo v novejši in najnovejši zgodovini samo Veliko Britanijo z njenimi kolonijami po vseh delih sveta.

Kot prvovrstna pomorska sila in pozneje velesila, si je Anglija osvojila že zgodaj skoraj vso Severno Ameriko, vso Avstralijo, ogromno 300-milijonsko Indijo, Egipt in velik del Afrike. Razen tega je pa anektirala tudi neštete otokov po vseh morjih in morskih ožin: Gibraltar, Suez, Singapore, otoke Malto in Ciper v Sredozemskem morju itd. Zastava Velike Britanije je plapolala po vseh kontinentih in po vseh morjih in 40 milijonov Angležev je obvladovalo ne le gospodarsko ampak tudi politično ves svet. Toda prav tako zgodaj so se pričele za ogromni velikobritanski imperij tudi velike težkoče. Prve skrbi mu je povzročila Amerika, ki se je z oboroženo silo uprla angleški nadvladi, se osvobodila in ustanovila današnje Združene države Severne Amerike. To je bilo prvo in ogromno zmanjšanje obsega in moči velikobritanskega imperija.

Prav tako kakor Američani, so se pa pričeli upirati angleški nadvladi tudi Egipťani. Dobili so že pred svetovno vojno delno neodvisnost, po svetovni vojni pa je Egipt postal docela samostojna država in jo z Anglijo družijo le še nekatere formalitete. Enake tendence so se pa pojavile, posebno po vojni, tudi pri Kanadi, Avstraliji in Kaplandiji in borba za osamosvojitve teh prejšnjih kolonij se je končala tako, da so se spremenile v dominijone. Danes so v notranjosti popolnoma svobodne in samostojne države s svojo lastno vlado, parlamentom in zakonodajo, samo v zunanje-političnem oziru in v nekaterih gospodarskih zadevah so še združene z Anglijo, odnosno s celotnim velikobritanskim imperijem. Vendar pa se čedalje bolj opazja, da se tudi v zunanji politiki osamosvojujejo. Udeležujejo se že samostojno raznih konferenc in imajo v

tujini celo že nekaj lastnih poslanikov, posebno Kanada. Po vojni pa ni veliko-britanski imperij doživel velikih pretresljajev samo na drugih kontinentih, ampak tudi doma, kjer se je po dolgi in ostri borbi osamosvojila Irska ter se proglasila za samostojno državo, katero vežejo na Anglijo le še silno šibke vezi. Vendar pa je pretežna moč velikobritanskega imperija slonela slejkoprej na Indiji. Iz nje je črpal večino svoje svetovnopolične sile pa tudi pretežni del gospodarske moči. Bogata zemlja ob Gangesu in Indijskem morju je bila in je še danes steber imperija, zato obstoja prav v odnosu Anglije do Indije vsa njegova nevarnost. Kakor hitro bi se sedanje ravnotežje porušilo, se poruši ves velikobritanski imperij in Anglija bi nehala biti prva velesila sveta, kakor je danes. Gibanje za popolno politično, gospodarsko in kulturno neodvisnost Indije pa postaja l-to za letom silnejše in nevarnejše, kajti po zadnjem sklepu vseindijskega kongresa in solidarizaciji velikega indijskega voditelja Mahatme Ghandija s tem sklepom, prehaja borba za osamosvojitve od dosedanje pasivite v aktivno akcijo. Kako se bo ta borba končala, je težko prorokovati, a iz analogij v znani zgodovini bi bilo sklepati, da bo Anglija v tej igri naposled le izgubila, ako še ne sedaj, pa v bodočnosti.

Veliko vprašanje pa je, kako bi ostale kolonije in dominijoni sprejeli zmagajočo Indijo? Verjetno je namreč, da bi se po indijskem zgledu tudi oni odrekli nadaljnji, bodisi kakršnikoli podrejeni zvezi, z Anglijo. Da ta domneva ni neutemeljena, dokazujejo najbolj najnovejši dogodki v afriških kolonijah, posebno v vzhodnem Sudanu, kjer so se pričeli, vzpodbudeni po Egiptu in Indiji, upirati celo že zamorci. Britanski imperij se tedaj nahaja pred nevarnostmi, ki ga lahko nepričakovano zrušijo, zato bo morala Anglija napeti vse sile, da se to ne zgodi ali da se vsaj že sedaj ne zgodi, kajti posledice zrušitve velikobritanskega imperija bi težko občutila vsa Evropa in sploh vsa bela rasa. Biti si moramo namreč na jasnem, da Anglija brez kolonij in dominijonov ne bi mogla eksistirati kot velesila, a tudi svojega prebivalstva, ki ga je več ko 42 milijonov, ne bi več mogla zaposliti in preživljalati. Brez kolonij pa ne bi tudi ostala Evropa mogla živeti, ker bi bila neizogibno obsojena na gospodarski in s tem tudi kulturni in moralni propad. Usoda velikobritanskega imperija je zategadelj zadeva ne le Anglije, temveč vse Evrope in vse bele rase.

cert bo v ponedeljek, dne 3. febr. in sicer pevski zbor Glasbene Matice, dne 21. februarja pa pride drugi naš letošnji šlager: Vaša Pihoda, o katerem bomo še spregovorili.

Ljudska univerza v Mariboru.

»Verdun«, francoski vojni vefilm, se bo predvajal v Apolo-kinu: V soboto 1. februarja: ob 4. dij. predstava in ob 8. zvečer. V nedeljo 2. februarja: ob pol 11. dop in ob 4. pop. V ponedeljek, 3. februarja: ob 8. zvečer. Blagajna odprta pol ure pred pričetkom predstave.

Ljudska univerza Apolo kino

VERDUN

največji francoski vojni film. Predvajanje bo dne 1., 2. in 3. februarja 1930

Jugoslovenska umetniška razstava v Londonu.

Kakor javlja londonska revija »The Near East«, bo otvorjena 3. aprila tl. v Londonu, v Tate Galeriji, razstava jugoslovenske umetnosti, ki jo priredi jugoslovansko društvo v Vel. Britaniji skupno s posebnim odborom v Jugoslaviji. Med razstavljenimi deli bodo tudi nekatera Meštrovičeva

Mariborski in dnevni drobiž

Fili šola preveč zahteva od otrok?

Neki ljubljanski dnevnik je otvoril v svojem listu anketo z gornjim naslovom. 10 odgovorov staršev, učiteljev in profesorjev kaže, da je stvar vzbudila po vsej Sloveniji veliko zanimanje. Razmotrivanja kažejo, da je problem pereč in posega globoko v življenje naše de-ce.

Večina se je dosedaj izjavila pritrdno in je to skušala dokazati s konkretnimi primeri iz nekaterih šol, kjer se otroke resnično preobkłada. Neverjetni posamezni slučajji nikakor še ne morejo razmer posplošiti, vsekakor je pa dobro, če se stvar iznese v javnost in čeprav to nemu ali drugemu ne bo po volji.

Značilni so očitki staršev napram učiteljsko srednjih šol, kjer je sodelovanje doma s šolo otežkočeno in v mnogih primerih celo onemogočeno. Snov se silno razvleče, profesorji diktirajo snov, čeprav imajo dijaki knjige, docirajo za klasifikacijo, ne pa za življenje. Sploh se na razvoj mladine in na njeno vzgojo ne polaga dovolj pažnje. Najenostavnejša pedagogika je razrednica in notes.

Dočim neki oče odločno zavrača današnje šole in kliče vzgojiteljem, da naj gredo pogledat v Avstrijo, Nemčijo, Francijo, Anglijo ali celo Ameriko, zavrača drugi »nemški sistem« in se izreka za — angleškega! To je pač znak, da še roditelji niso dovolj informirani o šolskih in vobče vzgojnih vprašanjih. Zato bo marsikdo težko presodil, kar je prav in kar ni prav za otroka. Saj si celo učitelji niso edini! Dočim eden vidi edino pravo pot v delovni šoli, proglašja drugi delovno šolo za šolo, kjer »se več mesecev učijo mačko, ki jo otroci imajo doma in jo bolj poznajo nego gospod učitelj«.

Nekdo se zopet vznemirje, da se danes zahteva v šoli ročno delo in se najprej uče pisati tiskane črke in se celo zahtevajo risbe, ko še otrok ne zna potegniti ravne črte etc.

Vse to jasno kaže, kako potrebni so tesni stiki šole in doma, za katere smo se zavzeli že ojetovano v našem listu.

Roditeljske sestanke predvideva tudi novi šolski zakon. S tem bodo vzgojna vprašanja postala aktualna in reševanje problemov bo objektivnejše, kot sedanje časopisne ankete, ki izražajo zgolj osebna mnenja posameznikov. Na žalost še nimamo v Sloveniji — razen mariborskega »Detoljuba« (vodi g. V. Grčar) — nobenega roditeljskega združenja z vzgojnimi smotrom.

Brezdvomno bo tudi sedanja časopisna anketa nekoliko pripomogla k udomačenju vzgojnih in šolskih vprašanj, ki jih bo treba reševati čimprej v vsem časopisju. Saj je vzgoja najmanj tako važna kakor šport ali pa — šah!

Koliko potujemo iz Maribora v inozemstvo?

Policija je v zadnjem četrtletju 1929 izdala našim državljanom 195 novih in podaljšala 962 starih potnih listov. Za inozemstvo je bilo vidiranih 1276, za severno Ameriko 1, za južno Ameriko 2, za druge prekmorske kraje 3 potni listi, in bivajočim tujim državljanom 242. Inozemcev z vizi naših zastopstev v inozemstvu za vpotovanje v našo državo se je javilo 722.

Promet tujcev v Mariboru

v zadnjem četrtletju 1929 je znašal v raznih javnih in zasebnih prenočiščih 10.191 prijavljenih in 10.101 odjavljenih naših in tujih državljanov. Od tujih državljanov je bilo največ Avstrijcev, 1432; dalje 201 Čeh, 176 Nemcev, 117 Italijanov, 100 Madžarov, 24 Rusov, 12 Nizozemcev, 10 Švicarjev, 8 Francozov, 6 Skandinavcev, 4 Poljaki, 3 Kitajci, po en Rumun, Amerikanec in Anglež, skupno 2096 tujih državljanov.

Vsi rezervni in upokojeni oficirji kakor tudi oficirji v ostavki s stalnim bivališčem v Mariboru, ki do danes nimajo vojaškega razporeda, naj se zglašajo najdalje do 5. februarja v mestnem vojaškem uradu, Slomškov trg št. 11, soba št. 2, kjer se sestavlja v smislu razpisa komande dravske div. oblasti tozadevni seznam

Vozni red avtobusne proge Poljčane-Konjice—Vitanje.

Mestna občina mariborska otvori dne 1. februarja novo avtobusno progo Poljčane—Vitanje z naslednjim redom: Odhod iz Vitanja proti Konjicam ob 7. in 12.55; odhod iz Konjic proti Poljčanam ob 9. in 13.50; odhod iz Poljčan ob 10.30 in 14.45. uri, odnosno odhod iz Konjic v smeri Vitanje ob 12. in ob 18.10.

Darilo »Ljudski knjižnici«.

Odvetnič g. dr. Fero Müller je daroval »Ljudski knjižnici« več letnikov knjig »Srbske književne zadruge«, vse v lepi platneni vezavi. Knjige so čitateljem že na razpolago ter opozarjamo na nje zlasti one, ki hočejo spoznati novejšo srbsko književnost ter čitati knjige v cirilici. »Ljudska knjižnica« ima tudi sicer izredno lepo zbirko srbo-hrvatskih knjig. Odličnemu darovalcu g. dr. Müllerju pa iskrena hvala!

Pregled draguljev, zlatine in srebrnine.

V nedeljo, 2. febr. na magistratu, soba št. 5, bo kontrolna komisija brezplačno pregledovala pristnost draguljev, zlatine in srebrnine.

Centralni antitrahomski ambulatorij v Murški Soboti.

Ministrstvo socialne politike in narodnega zdravja je odobrilo ustanovitev centralnega antitrahomskega ambulatorija za Premurje s sedežem v Murški Soboti pod vodstvom zdravnika dr. Josipa Pečana. Poslovanje v ambulatoriju se prične takoj. Trahomaši se bodo zdravili v ambulatoriju brezplačno.

Promet na Jadranu

so morali za včeraj in danes radi hudih južnih viharjev, ki divjajo z brzino do 50 km, popolnoma ukiniti.

Težka obsodba mariborskih komunistov

pred sodiščem za zaščito države še vedno ni spametovala gotovih ljudi, ki vedno zopet skušajo zaplesti nove ljudi v nevarne afeze in jim uničevati eksistenco. Zadnje čase so oblasti zopet prišle na sled velikopotezni komunistični propagandi za letaki in brošurami. Nprestano se vrše vedno nove hišne preiskave pri raznih osumljencih. Trezni delavci naj bi z mokrimi cunjami spodili brezvestne komunistične agente, ki so pač veliki junaki v besedah in zapeljevanju rodbinskih očetov k nepremišljenim dejanjem, ko pa pridejo pred pravico, pa postanejo kukavice in pokopavajo nedolžne žrtve, da bi sebe izvlekli iz blata.

Nikar prijatelj ne zamudi, Na ples planinski se potruji, Tu bo zabave, tu bo smeha, Saj na planini nič ni greha!

Na občni zbor Mariborskega slovenskega ženskega društva,

ki se vrši v petek, 31. tm. ob 20. v mali dvorani Narodnega doma, ponovno opozarjamo. Poleg običajnega dnevnega reda je tudi kratko poročilo o 10letnem delovanju društva.

Semenj v Seviliji

je naziv veselice v II. dejanjih, ki jo priredi v sredo, dne 5. febr. deklška meščanska šola I v prid ferjalni kolonij na Pohorju. Dekl. ljudska šola I solistuje z rajalnim nastopom. Prireditev se bo vršila pod okriljem Slov. ženskega društva. Ker je pri nas številno gledaliških iger za letošnje leto, opozarjamo, da ne zamudijo priložnosti ter si pravčasno nabavijo vstopnice. Cene dram-ske.

Pevski odsek pekov v Mariboru

priredi v soboto, dne 1. febr. v Gambri-novi dvorani veliko predpustno veselico. Na programu je: petje, humoristični nastopi, ples in veliki srčni srečolov, Svira priljubljena kapela glasbenega društva železničarskih uslužbencev in delavcev v Mariboru, pod vodstvom gospoda Schönherrja. Začetek ob 20. uri, konec jutraj. Odbor. 312

Pevsko društvo »Luna« v Krčevini priredi dne 8. febr. zvečer v gostilni Wombek — Krčevina maškerado z godbo, plesom in petjem. Tri najlepše maske bo posebna jury nagradila. Godba na lok bo prvovrstna. Vabi odbor.

Mariborsko gledališče

REPERTOAR.

Petek, 31. januarja. Zaprto.

Sobota, 1. februarja ob 20. uri »Netopir«, Premijera. Ab. B.

Nedelja, 2. februarja ob 15. uri »Grudi-ca«. Kuponi. Otroška predstava. — Ob 20. uri »Netopir«.

Ptujsko gledališče.

Ponedeljek, 3. februarja ob 20. uri »Radikalna kura«. Gostovanje Mariborčanov.

Celjsko gledališče.

Sreda, 5. februarja ob 20. uri »Lepa pustolovščina«. Gostovanje Mariborčanov.

Koncert Robeson odpovedan.

Po zadnjih poročilih, ki jih je prejel koncertni biro, se je zdravstveno stanje slovitnega Robesona tako poslabšalo, da umetnik par tednov ne bo mogel nastopiti, vsled česar je odpovedal celo turnejo. S tem je padel tudi zelo težko pričakovani mariborski koncert za enkrat v vodo. Za kupljene vstopnice se denar vrne. Koncertni biro je z umetnikom v stiku ter bo storil vse mogoče, da ipak pridobi tega slavnega pevca za Maribor za kak poznejši termin. Naslednji kon-

Ekspedici' a na severni tečaj pod ledom

POLARNI RAZISKOVALEC WILKINS O SVOJEM NAMERAVANEM POTU V ARKTIK L. 1930 V PODMORNICI.

Sir Hubert Wilkins, znani polarni raziskovalec, je te dni napisal v londonski reviji »The Graphic« razpravo o svojem načrtu ekspedicije na severni tečaj v podmornici. Tako podmornico si predstavlja v velikosti navadne ladje s kakimi 13.000 tonami. Lahko bi bila tudi še večja. Seveda bi ne plula naravnost skozi severno polarno morje, ampak ob obalah, ki niso zaledenela, pod vodo in led pa bi se spustila šele, ako bi ji močnejše ledene mase preprečile nadaljno napredovanje.

Wilkins smatra, da bi na takem naučnem potovanju bilo možno priti »pode« pol in v ravni smeri prepluti severno ledeno morje. Moderne podmornice lahko potonejo do 100 m. Nansen je objavil, da je največja debelina zaledenela vode, ki jo je našel, znašala 4,5 m. Peary in Steffenson pa trdita, da v vodah nad 37 m nad morskim dnem nikdar nista našla ledu. V Severnem polarnem morju ni velikih ledenih gor. Tudi sredi zime Arktik ni pokrit z nepretrgano ledeno skorjo. Amundsen se je spomladi 1925 s svojimi hidroplani spustil na vodo, od tečaja oddaljen komaj 145 km. Oni, ki so koncem zime in spomladi na tisoče kilometrov preleteli iznad arktičnih ledenih mas, so opazili, da so v razdaljah po največ 40 km od katerekoli točke v severnem polarnem morju odprti kanali ali mesta s komaj zamrzlo vodo. Verjetno je — pravi Wilkins — da bomo morali koncem poletja na potu od Spitzbergov do Beringovega morja 75% poti prepluti v odprti vodi. Tako bomo lahko vsakih 50 km prišli na površino. A ravno to bi bila za podmornico največja nevarnost. Arktični led se velikokrat pregiblje. Odprti kanal v ledu stalno menjava svojo obliko in velikost, lahko pa tudi vsak čas izgine. Podmornica bi morala biti pripravljena, da v slučaju potrebe celo pot prevozi pod ledom. Nikomur pa ne bo prišlo na misel, da bi blodil 3000 km pod vodo in ledom. Moderne podmornice gonijo na površini Dieselovi motorji, pod vodo pa elektromotorji in baterije. S polnimi baterijami lahko ladja pri gotovi brzini plove le kratek čas, potem pa treba baterije znova napolniti. Čim večja je brzina, tim prej je potrošena energija. Izkušnje so dokazale, da znaša štedljiva brzina pri podmornicah pod vodo 6,5—8 km na uro. Takšno počasno napredovanje sčiti podmornico pod vodo. Male podmornice, s prikladnimi odbijači, lahko s polno paro nalete na masivno zapreko, ne da bi bile pri tem poškodovane.

Pri ekspediciji, ki jo bom podvzel l. 1930, bomo pripravljani na vsakršno nezgodo. »Lake«, tip podmornice, s katero bomo pluli, bo opremljen z vsemi varnostnimi napravami. Na ladji bote dve sobi, druga poleg druge, ki ne bote propuščali zraka, na tleh ene izmed njih bode vrata. Tako bomo mogli pod vodo v potapljaški opremi zapustiti ladjo, da izvršimo popravila na ladji. Sobe morajo biti napolnjene z zrakom do tlaka, ki je enak tlaku vode. Tako se bodo vrata lahko odprla in bodo ljudje lahko šli ven. S seboj bo imel vsak vrtačno cev in vrvi, da se bodo mogli svobodno gibati. Naprava nam bo služila, da bomo našli pot do zraka ali — če bo potrebno — prebiti led. Potapljač bo eksploziv pritrdil pod ledom, se bo vrnil v podmornico in se tam skrtil, po eksploziji pa se bo vrnil k odprtini. Potapljač bo lahko na podmornici ali blizu nje s pomočjo termita ali kalcijevega karbita raztopil led in napravil odprtino. Četudi je lahko led 5 ali več metrov debel, vendar upamo, da bo koncem poletja našli led, ki ne bo debelejši nego en meter. Odspodaj se da led lažje razbiti nego od zgoraj, poletji pa, ko je temperatura vode nad ničlo, bo treba le malo toplote, da se v ledu prodere odprtina, ki bo dosti velika, da se porine skozi njo komandni stolpič.

Za raziskanje debeline in kanalov bo na gornjem delu podmornice priprava, ki bo štrlela nad površino ladje 10—12 m. Ta naprava bo s pomočjo regulacij-

skega peresa omogočala, da se bo ladja gibala stalno v dovoljni razdalji pod ledom. Dno ledu je navadno ravno, če bi pa bili kje ledeni stožci, gotovo ne bodo tako veliki, da bi ob nje udarilo truplo podmornice. Tudi za ta slučaj bodo na gornjem delu ladje elastične prečke. Ako bi slučajno odpovedala gori navedena naprava, bodo te prečke sčitile ladjo pred karambolom. Ako bi slučajno bili pod ledom, debelim 6 m, in bi morali do zraka, bomo imeli na brodu dva svedra po 18 cm z električnim pogonom. Ko bosta izvršila nalogo, jim bomo odstranili matico, skozi odprtine pa porinili 15 cm široke cevi, eno za dovajanje zraka, drugo za odvajanje plinov. Tako bomo, mirno ležeč pod ledom, mogli napolniti baterije in nadaljevati pot. Ta metoda je sigurnejša nego da bi šli na površino vode na kakem odprtem mestu.

Podmornica tudi pod vodo ni »slepa«, ker vemo iz izkušnje, da v bistri vodi — in v Arktiku je voda zlasti bistra — vidimo pri dnevnih svetlobi 50 m daleč. V arktiku pa je celo leto dnevna svetloba. Poleg vsega tega pa bomo imeli na ladji spredaj in zgoraj reflektorje, tako da bomo lahko v najbližji okolici vse opazovali.

Pot pod severni tečaj in počez skozi polarno morje naj dokaže možnost uporabe trgovskih podmornic v arktičnih vodah, istočasno pa naj služi znanstvenim svrham. Na podmornici bodo naprave za merjenje globin s pomočjo zvoka, ki bodo preprečile, da bi podmornica ponesrečila v plitvi vodi. Izven tega bo ladja na dnu imela kolesa. S pomočjo nihala bo mogoče meriti silo težine zemeljske skorje. Kompas bo označal magnetske razlike, ko bomo pluli pod »vrhuncem« zemlje, daleč severno pola. Indukcijski kompas in navadni pomorski kompas bosta služila navigaciji. Lahko bomo opazovali smer, jakost, temperaturo in sestavo lokov v severnem polarnem morju, v biološke svrhe pa bomo zbirali vse, kar bomo živega našli med potjo. Skozi prozorna okna podmornice bomo lahko opazovali in fotografirali to življenje.

Za časa odmora in polnenja baterij bomo s pomočjo astronomskih metod lahko ugotovili naš položaj in s pomočjo radioaparata bomo stalno v zvezi z vsemi deli sveta. Iz spuščene balona bomo lahko fotografirali vse, kar bo pod nami. Lahko bomo opazovali vremenske prilike in led v polarnem poletju in zbirali material neprecenljive važnosti za vremenarje.

Predvsem pa bomo dokazali, da je moderna tehnika zopet premagala težkoče, ki jih ji je postavila na pot narava.

Dolžnikova loterija in upniki

Poljski dnevnik »Republika« poroča o svojevrstni loteriji, ki jo je iznašel neki tovarnar iz keramične industrije na Češkoslovaškem, žalibog ne v korist svojih upnikov. Ko ga je naka poljska tvornica pozvala, da naj izpolni svoje obveznosti, ji je poslal pismo sledeče vsebine:

»Vaše pismo z dne 6. januarja prejel. Iz njega razvidim, da me silite, naj izpolnim svoje obveznosti. Hočem pa poravnati enako z enakim. Nad 7 mesecev sem moral čakati za dobavo zahtevanega blaga, ki sem ga ravnatoko nujno potreboval, kakor Vi sedaj denar od mene. Zato morate še nekoliko potrpeti. Dalje Vam sporočam, da sem izumil nov način plačevanja, s katerim se morajo sprijazniti vsi moji upniki. Vse račune spravljam vedno v poseben predal. Vsak mesec se vrši potem žrebanje in upnikova terjatev, ki jo z zaprtimi očmi prvo potegnem iz predala, ima še največ šans, da bo v doglednem času poravnana. Ako pa mi boste še vnaprej pošiljali opomine, potem bom prisiljen, da Vašo tvrdko sploh za vedno izločim od udeležbe pri moji loteriji.« Kako stališče so upniki zavzeli napram tej čudni loteriji, tega pa žal dotični list ne pove.

Smrt znamenitega francoskega zdravnika

V Parizu je podlegel v torek raku znani učenjak in zdravnik Louis Fouvrier, šef bolnice Cochin. Pokojnik je bil v Franciji naravnost legendarna osebnost, zlasti vsled svoje izredne skromnosti. Njegova znanstvena raziskovanja so bila polna nevarnosti za življenje. Vso svojo energijo je uporabil v boju proti sifilisu in so njegova dela ogromna. Odkril je tudi antisifilitično terapijo potom bizmuta, vendar pa v svoji skromnosti ni hotel dati svojemu izumu svojega imena. Uvedel je dalje tudi uspešne metode zdravljenja raznih trebušnih obolenj. Pokojnik je bil star 62 let in bil velik prijatelj našega naroda. Bil je ponovno v Beogradu in je posetil tudi razna druga mesta naše države.

Reforma ruskega koledarja že sklenjena

Reforma koledarja v sovjetski Rusiji je že sklenjena stvar. Vladna komisija je namreč odobrila načrt, ki ga je izdelala podkomisija. Novi koledar pričanja z boljševiško revolucijo. Kot prvi dan velja 7. november 1917. Leto ima 12 mesecev, vsak mesec pa 6 tednov po 5 dni. K temu pride še 5 revolucionarnih praznikov, ki bodo uvrščeni v dotične mesece kot A ali B dnevi. Dosedanja imena mesecev ostanejo še naprej v veljavi, istotako imena tedenskih dni od ponedeljka do petka, dočim sta sobota in nedelja odpravljena. Projekt bo predložen svetu ljudskih komisarjev s priporočilom, da naj uvede novi koledar že v tekočem letu.

Filmski operater snima resnični brodolom

Ob priliki ponesrečenja nemške ladje »Monte Cervantes« je španski filmski operater ohranil prisotnost duha. Že se je začela panika, on pa se je postavil vidno visoko in začel filmati. V megafon je tudi kričal režiserske znake. To je ljudi spravilo k zavesti, da so mirno čakali, dokler ni prišla na vsakega vrsta, da je bil vkrcan v rešilni čoln. Operater pa je filmal celo sceno do konca.

Mušice gospoda Forda

Kralj avtomobilov, Henry Ford, ima v bližini Detroita veliko posestvo. Tam sedaj Ford postopoma gradi starodavno ameriško vas, ki jo bo nazval Greenfield. Po celi Ameriki išče antikne, zgodovinsko dragocene predmete, ki jih spravlja v to vas in jih tam urejuje tako, kakor so bili ob svojem času. Tako je že uredil sodno dvorano, v kateri je Abraham Lincoln delal kot državni odvetnik. Tudi je že urejena stara livarna železa. Svojemu prijatelju Edisonu je uredil laboratorij, kakoršnega je Edison imel, ko je izumil električno žarnico. Ko bo cela vas s starodavnimi obrtniškim delavnicami, cerkvo, ljudsko šolo, kakoršno je obiskoval Ford v otroških letih, ter z gostilno, v kakoršno je zahajal v svoji rojstni vasi, gotova, bo vas pristopna za ogled obiskovalcem.

Predsednik Hoover trpi samo »suhe« državne pravdnike.

Generalni državni pravdnik v Zedinjenih državah Mitchell je izdal okrožnico, v kateri sporoča, da za časa predsednikovanja Hooverja ne more nikdo opravljati službe državnega pravdnika ali podobnih mest, ako je vdan vživanju alkohola in se ne strinja z načeli prohibicijskega zakona. Mitchell sporoča obenem, da bo nastavljal tajne agente, ki mu bodo preskrbeli informacije o življenjskih običajih in nazorih ljudi, ki se bodo potegovali za taka mesta.

Naši rojaki v Ameriki.

Kakor poroča »Slovenski tednik« v Buenos Airesu, se je tam dne 5. tm. ustanovilo Slovensko prosvetno društvo št. 2 in sicer za okoliš, ki je preoddaljen od prvega Slov. prosv. društva. Poleg teh dveh društev obstoja tam tudi mlado in agilno društvo »Miramar«. Vsa tri društva so pridno na delu.

Sport

Mariborski zimskosportni podsavez.

Člane opozarjamo, da se dobe pri podsavezu za verificirano članstvo legitimacije. Potrebna je fotografija, pristojbina 10 Din. V bodoče bodo tekmovalci pripuščeni k tekmam samo z legitimacijo.

Ponovno opozarjamo vse člane, da se vrši vse dopisovanje z JZSS samo preko našega podsaveza. Na enak način se morajo naročiti tudi železniške legitimacije.

Seznam članstva, ločeno za verificirano in neverificirano, še dosedaj niso poslali: SK Rapid, SK Železničar, SSK Maribor; SK Ptuj; SK Ojstrica, SPD-ZSO Celje; SPD-ZSO Prevalje, Črna Mežica in smučarski klub Slovenjgradec. — Prosimo vse navedene, da to čim prej izvršijo.

Sankaška tekma za prvenstvo Pohorja v izvedbi ISSK Maribora je preložena na poznejši termin. Enako je preložena tudi meddržavna tekma v Bohinju na prihodnje leto.

Dne 2. marca priredi podsavez izlet preko Klopnega vrha—Peska—Rogle v Mislinje. Zbirališče 1. marca na Klopnem vrhu oz. Pesku, prihod v Mislinje 2. marca ob 17. uri

Izmenoma bodo izhajala obvestila podsaveza tudi v Sportnem listu, ki izhaja v Ljubljani vsak ponedeljek. Postaja Maribor gl. kol. je dovolila, da se rezervira na koroški progi zadnji vagon izključno za smučarje oz. sportnike in sicer: vsako soboto pri vlaku 9014 in 9024, odhod iz Maribora gl. kol. ob 13.20 in 17. uri ter vsako nedeljo pri vlaku 9025 in 9015, v Maribor gl. kol. prihod ob 18.26 21.05, a to na progi Maribor gl. kol.—Dravograd Meža oz. Fala. Vagoni so označeni s posebnimi napisnimi tablami.

Seznam pri JZSS verificiranega članstva pred ustanovitvijo podsaveza izide v kratkem v službenih glasilih JZSS. — V naslednjem navajam imena članov verificiranih pri MZSP:

SPD-ZSO Črna Mežica: Martin Ule, dr. Rudolf Punzengruber, Franc Polajner, Maks Golob, Karel Gros, Gustav Grčar, Hinko Blajer.

SPD-ZSO Celje: Ervin Gračner, Ivo Zore, August Tominc.

SPD-ZSO Maribor-Ruše: Bohuslav Šamal, Karel Barbier, Josipina Köck, Gustav Slaveč, Marija Drofenik, Slavko Legvart, Ernest Versel, Herman Weiss, Ljuba Mušič.

SK Rapid Maribor: Pavel Hermann.
SPD-ZSO Maribor-Ruše: Boris Sket, Slava Basiako, Ivanka Kos, Zlatko Voglar, Zdravko Stangl, Peter Škofič, Josip Petrun, Alojz Koren. Za vse te člane naj se čim prej naroče verificacijske legitimacije ter obenem nakaže odpadajoči znesek.

Za danes, dne 30. tm. določena seja upravnega odbora je odpovedana. Prihodnja seja bo v četrtek, dne 6. febr. ob 20. uri v restavraciji Orel.

Občni zbor SK Železničarja.

Včeraj se je vršil v dvorani hotela »Pri Zamorcu« III. redni občni zbor SK Železničarja. Po poročilih posameznih funkcionarjev je bil staremu odboru s predsednikom g. inž. Koudelko na čelu soglasen izrečen absolutorij, blagajniku g. Fišerju pa s pohvalo.

Pri volitvah je bil izvoljen naslednji novi odbor: Predsednik inž. Wolf Bogomir, podpredsednik Mozetič Milan, tajnik Fišer Josip, blagajnik Zore Franc, gospodar I Inkret Anton, gospodar II Wagner Maks, odborniki: Toličič Jakob, Zitterschlagler Stanko, Bukovala Fedor, Stauber Rudolf. Razsodniki: Hübl Emil, Glaser Franc in Karaman. Pregledniki: Marussig Hugon, Bačnik Jakob, Pipuš Zdenko, namestnik Vračko Alojz.

Načelniki sekcij: nogometne inž. Koudelka Rudolf, tajnik Jančič Franc; rokoletne: inž. Koudelka; teškoatletske: Pirscher Ivan, tajnik Zore Franc; lahkoatletske: Babnik Jakob, plavalne: Bibič Rihard; tenis in ping-pong: Mazi Gujo; ženski sport: Mozetič Milan in zimski sporti inž. Koudelka.

Iz LNP-ja.

Na včerajšnji seji kazenskega odbora LNP je bil kaznovan igralec Kurzman Oskar, član SK Rapida radi incidenta pri tekmi ISSK Maribor-SKRapid dne 8. XII. z zabrano igranja za dobo šest mesecev.

Michel Zévaco

Lukrecija Borgia

Zgodovinski roman

13

»Strinjam se z vami, oče,« je dejal Cezar mrzlo. »Zato vam tudi prisegam, da pridemo morilcu na sled! Jaz sam sem si zastavil to nalogo!«

»Ah, to mi je v pomirjenje, Cezar moj... Corpo di bacco! Najprej smo ukrotili plemstvo in nataknil ljudstvu nagobčnik, podvrgli smo si Italijo in pregnali Rim v jetniško kletko — in zdaj naj se dajemo moriti? Če je tako, ni bilo vredno, da smo storili to, kar smo storili!... Samo član rodbine Borgia se sme dotakniti člana rodbine Borgia!«

Cezar je pogledal očetu globoko v oči. In takrat se mu je zasvetil obraz v usmevu, ki je bil še bolj krut in še bolj nesramen. Kakor da ga je občila mrtvaškobleda luč; razumel je!...

»Oče,« je dejal, »vaša modrost je brezmejna! Ponižno se klanjam vaši veleumnosti. Francesco nas je izdajal...«

»Previdnost božja ga je kaznovala s takšno strogoščjo, da moje očetovsko srce trepeče od bolečine...«

Nastopila je minuta molčanja. Obadva moža sta se zasanjala. In vsakteri njiju se je vpraševal, ali ni drugi še podležji in še groznejši od njega samega. Nato je Cezar obnovil razgovor:

»Zdaj, ko sva uredila vprašanje o pravičnem maščevanju...«

»Kaj ne, ča boš našel morilca, Cezar? Obljubi mi, da me pomiriš...«

»Prisegel sem... in to veste, kaj velja, če Borgia priseže... ako gre o njegovi koristi...! Zdaj je torej vprašanje opravljeno, in zdaj bi hotel vedeti neko podrobnost, ki mi je ostala neznana...«

»Rekli ste, da je bil Francesco zarotnik, in da vas je njegova smrt otela nevarnosti...«

»Per bacco! Ti sam si rekel to!«

»Da, toda vi ste mislili. Recimo, da ste rekli s posredstvom mojih ust...«

»Bodisi... Recimo. In?«

»Torej, oče, objasnite mi do kraja: s kom se je bil Francesco zarotil? To mi je važno vedeti...«

Papež je pomislil.

»Sin moj,« je dejal naposled, »le preveč je res, da se je bil moj nesrečni Francesco zvezal z našimi najhujšimi sovražniki...«

»Imenujte jih, oče.«

V tem hipu je postal izraz Cezarjevega lica tako preteč in tako sovražen, da ga je papež pogledal z nekakšnim divjim ponosom, misleč si:

»Ta je moj sin!«

Nato se je vrnil k mislim, o katerih sta govorila: »Da bi ti jih imenoval!« je vzkliknil. »Kakšen si! Če bi ti jih mogel imenovati, bi bilo delo preveč lahko!«

»Torej ne veste imen zarotnikov?«

»Vam samo to, da zarota obstoja, ničesar več!... Vem, da hočejo mojo smrt — in tvojo, Cezar!... Vem, da so izdajalci zaupali tvojemu bratu Francescu... ki se naj Previdnost božja usmili njegove duše...«

»Misli va rajše nase, oče!«

»Prav imaš, per bacco!... In glede na to mi je prišla misel.«

»Tak oglejva si tisto misel,« je dejal Cezar, ki se ga je loteval nemir.

Papeževe misli so bile po navadi nesrečonosne za tiste, ki jim jih je zaupal; to je Cezar dobro vedel.

»Rač bi te oženil!« je rekel stari Borgia nena-doma.

Cezarju je odleglo; zakrohotal se je na glas.

»Kaj sem vam storil žalega, oče?« je vzkliknil.

»Ne šali se, Cezar... Saj poznam tvoj okus, in vem da zakrament svetega zakona navdaja tvojo neodvisno naravo z odporom, ki mu nočem nasprotovati... Ako ti torej govorim o možnosti ženitve, ti govorim zato, ker vidim v nji sredstvo, s katerim lahko za vse čase utrdiva najino moč...«

»Poslušam vas, oče!« je dejal Cezar, mahoma zopet ves pozoren in resnoben.

»Poslušaj, Cezar; včasih se dogaja, da se oziram nazaj in se spominjam vsega, kar sem storil za slavo in za blagor naše hiše...«

Glas starca se je pričel tresti... obraz mu je zatemnel.

»In takrat, Cezar, se mi zazdi, da plavajo strahovi okrog mene!... Knezi, grofje, škofje, kardinali — cela peklenska procesija bledih glav, ki mi preté... vsi tisti, ki so padli okoli nas... od jekla ali od strupa... Malatesta, Manfredi, Vitelli, Sforza... vsi vstajajo iz svojih grobov in mi govoré: Rodrigo Borgia, vsak, kdor ubija, bo ubit! Borgia, poginil boš od strupa!...«

»Oče!... Preženite si te otročje domišljije!«

»Cezar! Cezar!« je zamrmral papež in prijel sina za roko, »strašna slutnja me navdaja: kmalu bom umrl... umrl bom zastrupljen!... Molči!... Daj, da dokončam! Kaj dé, če umrjem j a z; to ni nič! Toda — ti!«

»All mi mar kaj preti?«

Papež se je ozrl na sina z enim tistih stranskih pogledov, ki so bili njegova značilna navada. Videl je, da groza pričinja vršiti svoje razkrajajoče delo v Cezarjevem duhu.

»Otrek!« je vzkliknil. »Ti si torej misliš, da hočejo meni zlo? Beži, beži! Če bi šlo samo o meni, bi me pustili, da umrem od starosti... saj sem obrabljen človek... Toda ti! Ti!... Dični dedič moje oblasti! Ti,

ki si osvojil Romagno! Ti, ki sanjaš o tem, da bi obnovil cesarstvo Nerona in Caligule! Cezar, sin moj, tebe — tebe hočejo zadeti, in da te uničijo tem gotoveje, treba da prvi izginem jaz... Ali zdaj razumeš?«

»Grom in peklo!« je zarenčal Cezar, in oči so se mu zalile s krvjo. »Preden se kdo dotakne le enega lasu na vaši glavi, oče, zapalim Italijo od rta Spartivento pa gori do Alp!«

»Preostaja ti vse kaj boljsega, Cezar!« je povzel papež, in njegovo črno oko se je zasvetilo od zadščenja in se zaiskrilo od zmagoslavne zvijače.

»Govorite... pripravljen sem na vse!«

»Torej, Cezar... ta ženitev bi spravila vse v pravi red!«

»Ali... saj še vedno ne vem...«

»Imena tiste, ki nama prinese za doto pomirjenje Italije in gotovost, da nihče ne omaja najine moči? Povem ti ga: ona je hči grofa Alma... Beatrice!«

»Hči grofa Alma!...« je vzkliknil Cezar z začudenjem.

»Ali jo poznaš?«

»Ne! Saj še vedel nisem, da ima grof kako hčer!... Toda oče, kako se morete nadejati, da bi bila mogoča zveza med rodbinama Borgia in Alma?... Dejali ste, da sem osvojil Romagno... Res je; nisem pa mogel zavzeti trdnjave Monteforte, ki je vzdržala šest naskokov in štirinajstmesečno obleganje! Grof Alma, gospodar Montefortske, še vedno stoji pokoncu, predrzen in ošaben, vtelesena neprestana grožnja za nas...«

»Vidiš, per bacco, ti zadevaš v črno... Monteforte je postal shajališče vseh nezadovoljnih... vseh tistih, ki smo jih mi obrali in oropali. Delaven in pogumen spletkar, je zbral grof Alma okrog sebe kakor v šopku vse sovraštvo in vse mržnje, ki so ilele prej raztresene po Italiji... Ali zdaj vidiš, kako važno bi bilo, da postane Beatrice tvoja žena?...«

»Grof ne bo nikdar privolil...«

»Ti ga boš primoral.«

»Kako?«

»S tem, da predvsem ugrabiš in odpelješ njegovo hčer.«

Cezarjevo čelo je prepregala guba nezaupnosti in skrbi; sam pri sebi je iskal vzrokov, da bi se odkrižal tega podjetja, ki mu je kaj malo prijalo. Strašna ljubezen, ki je od ure do ure naraščala v njegovem srcu, ni puščala več nobenega prostora za avanturo, ki mu jo je oče predlagal.

»Marširati nad Monteforte z zadostno vojno močjo,« je povzel papež, »polastiti se tega poslednjega zavetja nasprotnikov, spraviti grofa na milost in nemilost v tvojo oblast in mu tistikrat predlagati, da poročiš njegovo hčer — to bi bilo nekaj imenitnega, prekrasnega... Pomenilo bi konec uporov... in zaključno pomirjenje... ter pogin vseh najinih sovražnikov, ki bi s tem izgubili ves svoj pogum...«

MALI OGLASI

Delavska zajutrkovalnica,

Studenci, Slomškova ul. 5 pri cerkvi vam nudi v soboto in nedeljo orehovo potico, krofe, pristne klobase, vino štaj, in dalm., lesnikovec po zelo nizkih cenah. 300

Poceni prodam

popolnoma nov zimski plašč za 15—17 let starega fanta. Krčevina, Praprotnikova 141. 299

Očmam gospodu

opremljeno sobo s postrežbo v vili za Din 250, električna luč, separiran vhod s 1. februarjem. Čopova ulica 10. 298

Dva gospoda

ali gospodični sprejem na stanovanje, eventualno tudi na hrano. Stritarjeva ulica 5, krojačnica. 296

Zastopniki

za gospodarstvo se sprejmejo. Velik zaslužek. Predstaviti se med 18. in 19. uro. Ferdo Božič, Sodna ulica 30. 302

Iščem

dvo- do trisobno stanovanje s kopalnico. Naslov naj se odda v upravi lista.

Gospodična all gospa,

ki položi Din 5000 do 10.000 kot kavčijo dobi s 1. marcem stalno službo blagajničarke. Pismene ponudbe na upravo pod »Kavčija«. 308

Kavarna v Zagrebu

na prodaj. Več pove iz prijaznosti Oset, Mariborski dvor. 303

1—2 prazni ali meblirani sobi v sredini mesta takoj oddam. Naslov v upravi lista. 304

Zgubil so se blagajniški ključ. Najditelja se prosi, da jih odda proti nagradi v gostilni pri »Treh ribnikih«. 311

Dijaka

sprejemem takoj v prav dobro oskrbo. Maistrova 14, II. nadstr., vrata 6. 309

Oddam

opremljeno sobo s posebnim vhom. Istotam se sprejme sostanovalec. Tržaška cesta 20/L, vrata 4. 310

Profesor

daje instrukcije iz matematike, francoskega in nemškega jezika. Naslov v upravi lista. 301

20% kronske bone kupimo!

Plačamo najvišjo dnevno ceno. Prometna bančna družba, Maribor, Cankarjeva ulica 14. 307

Začetnico

za dobrodocho trgovino iščem. Naslov pove uprava »Večernika«. 291

Solčna ponjava,

ca. 700×220 cm z železnim ustrojem vred, za trgovino, kakor tudi razne izložbene omarice ceneno na prodaj. Vprašati v trgovini Slomškov trg št. 6. 290

POZORI 1. FEBRUARJA POZORI

V soboto začnem točiti ravnokar prispelo veliko pošiljatev

DALMATINSKEGA VINA

z otoka »Visa« v Dalmaciji, črno in belo, garantirano pristno. Vino provenijence »Vis« je dobro poznano po vsem svetu kot zdravilno vino, pristno in preizkušeno, brez konkurence. Vsak naj poskusi, da se prepriča, da se taka žlahtna kapljica sploh nikjer ne toči, kot samo na Rotovškem trgu 8. Vsa vina čez ulico liter Din 1.—cenejša. Velika zaloga najfinejšega pristnega dalmatinskega oljčnega (olivnega) olja po Din 18.—liter. Dnevno dobite sveže morske ribe na več načinov pripravljene: ribja salata, ribja marinada, vsak ponedeljek ob 19. (7.) zvečer rižoto z morskimi raki ali pa brodeto od najfinejših rib, kakor tudi šunka kuhana, kranjske klobase, olive, ovčji sir, mortadela, osokolo, dnevno sveži vampi s parmezanom itd. Vsa jedila prodajam čez ulico po zelo nizkih cenah! Za obilen obisk se priporoča gostilničar 305

JOS. POVODNIK, Maribor, Rotovški trg 8.

NADEVANI KLOBASNI OSOLJENCI (WURSTEL-SALZ-STANGERL)

samo v soboto, dne 1. februarja. — Dnevno sveži krofi po 1.50 Din, preprodajalci popust

Pekarna Schmid, Maribor, Jurčičeva ulica 6